

Når pasienten ikke vil

Ikke alle pasienter er like glade for å gå til tannlege, men de fleste kommer likevel regelmessig og får den kontroll og behandling de har behov for. Men tannhelsepersonell møter også, i likhet med annet helsepersonell, av og til pasienter som har stort behov for hjelp, men som av ulike årsaker motsetter seg all behandling. I tannlegepraksis kan det dreie seg om odontofobipasienter, men det kan også være pasienter som med et nytt begrep betegnes som pasienter «uten eller med manglende samtykkekompetanse» på grunn av demens, psykisk utviklingshemning eller andre fysiske eller psykiske forstyrrelser. Disse pasientene, som både har behov for og krav på behandlingen de motsetter seg, og som ikke forstår rekkevidden av å nekte, er en stor utfordring for behandlingsapparatet. Valget har ofte stått mellom omsorgssvikt og ulovlig bruk av tvang.

Fra 1. januar er det imidlertid innført et nytt kapittel i pasientrettighetsloven, som åpner for bruk av tvang overfor pasienter som er eldre enn 16 år. Forutsetningen er vel å merke at alle frivillige løsninger er prøvd og at faren for helseskade eller alvorlige tannhelseproblemer er betydelig (se side 238). I den anledning har Helsedirektoratet utarbeidet opplysningsmateriell, studiehefter og foldere til både helsepersonell og pårørende. En CD-rom som inneholder et e-læringskurs med introduksjon til

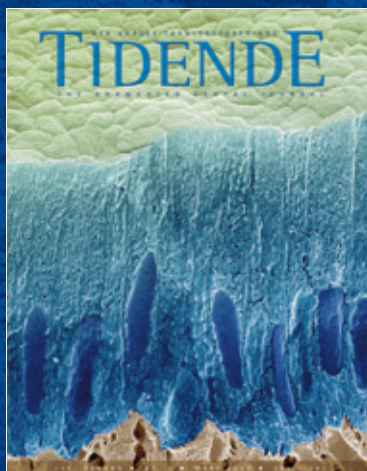
det aktuelle kapitlet, er vedlagt dette nummeret av Tidende.

Det er presisert i reglene at bruk av tvang skal være absolutt siste utvei, og at de tiltakene som anvendes for å få utført behandlingen, må stå i forhold til behovet for hjelp. Videre må hjelpen være forsvarlig å gjennomføre, og den må være den klart beste løsningen for pasienten.

Den som skal fatte vedtak om å yte hjelp til disse pasientene, må ha tilstrekkelig faglig kompetanse og nødvendige kvalifikasjoner til å kunne bedømme konsekvensene. I de fleste tilfelle vil dette dreie seg om tannlege eller lege. Helsetilsynet i fylket skal ha kopi av vedtaket og kan eventuelt overprøve det.

Respekt for selvbestemmelsesrett, integritet og verdighet er grunnleggende for all kontakt med og behandling av pasienter. Utgangspunktet er at alle fritt skal kunne velge både hvem de vil behandles av og hva slags behandling de vil ha utført. Men også de pasientene som ikke er i stand til å velge eller forstå at de har behov for hjelp, må bli hjulpet. De nye lovreglene vil forhåpentlig kunne gjøre de valgene som både tannhelsepersonell og andre helsearbeidere står overfor, litt enklere.

Gudrun Sangnes

Farget skanning elektronmikroskopisk bilde av ameloblaster under emaljedannelse.
Foto: Steve Gschmeissner/Science Photo Library.
Design: Mike Mills.

Ansvarlig redaktør:
Gudrun Sangnes

Redaktør:
Ellen Beate Dyvi

Redaksjonssekretær:
Kristin Aksnes

Redaksjonskomité:
Jon E. Dahl
Anders Godberg
Malin Jonsson

ABONNEMENT
Abonnementspris for ikke medlemmer
og andre abonnenter kr 1350,-
Bestilles i NTFs sekretariat.

ANNONSER
Henv. markeds konsulent Eirik Andreassen,
NTFs sekretariat
E-post: eirik.andreassen@tannlegeforeningen.no

TELEFON OG ADRESSE
Frederik Stangs gate 20,
postboks 3063 Elisenberg, 0207 Oslo
Tlf. 22 54 74 00, faks 22 55 11 09
E-post: tidende@tannlegeforeningen.no
http://www.tannlegetidende.no

UTGIVER
Den norske tannlegeforening,
www.tannlegeforeningen.no
E-post: tannlegeforeningen@
tannlegeforeningen.no

ISSN 0029-2303
Opplag: 5 700
15 nummer per år
Parallellpublisering og trykk: 07 Gruppen AS
Grafisk design: Mike Mills

Fagpressens redaktørplakat ligger til grunn for utgivelsen. Alt som publiseres representerer forfatterens synspunkter. Disse samsvarer ikke nødvendigvis med redaksjonens eller Den norske tannlegeforenings offisielle synspunkter med mindre dette kommer særskilt til uttrykk.